

Сергієнко В.В., викладач навчального пункту Аварійно-рятувального загону спеціального призначення ГУ ДСНС України у Донецькій області

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ДСНС З МЕТОЮ ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Захист населення та територій від надзвичайних ситуацій, забезпечення пожежної безпеки, організація та ведення цивільної оборони є найважливішими функціями держави в галузі національної безпеки та забезпечення стійкого розвитку країни.

Підготовці висококваліфікованих кадрів для служби з надзвичайних ситуацій в Україні надається все більше значення. Потреби розвитку структур цивільного захисту обґрунтовано продовженням бойових дій на сході України, що обумовлює необхідність більш ефективної професійної підготовки кадрів.

Професійна підготовка працівників ДСНС та діяльності не можлива без своєчасного засвоєння знань із професійної підготовки, безпеки життєдіяльності й основ охорони праці.

Педагогічні аспекти проблеми професійної підготовки фахівців розкрито у працях вітчизняних та зарубіжних науковців: І.А. Зязюна, А.В. Кузьмінського, А.О. Лігоцького, Н.П. Ничкало, М.І. Сисоевої, С.О. Сметанського та ін. Процес фахової підготовки до виконання професійних дій у умовах впливу чинників екстремальних ситуацій досліджували О.Д. Александров, В.А. Ашмарін, А.М. Большакова, Л.О. Гонтаренко, І.А. Жданов, Д.В. Лебедев, С.М. Миронець, О.Р. Охременко, В.І. Пліско, В.П. Садковий, О.І. Склень, О.М. Собченко та інші науковці. Особливості становлення, функціонування системи пожежної охорони на різних історичних етапах її розвитку висвітлювали у своїх працях М.І. Ануфрієв, О.М. Бандурка, В.В. Вареник, О. Євсюков, М.А. Кришталь, А.С. Куфлієвський, Ю.О. Приходько, О.Н. Ярмиш та інші дослідники. Вагомий внесок у вдосконалення процесу професійної підготовки майбутніх фахівців пожежно-рятувальної служби у профільних навчальних закладах зробили науковці О.В. Бикова, В.П. Бут, М.М. Козяр, М.С. Коваль, М.А. Кришталь, О.М. Парубок та ін.

У професійній підготовці провідним компонентом навчання є навчальні дисципліни, орієнтовані на навчання професійної діяльності, а головним кінцевим результатом – здатність пожежних-рятувальників, відповідно до кваліфікації, виконувати посадові обов'язки. У професійній педагогіці виділяють дві форми організації навчання: групову та індивідуальну. Обидві форми успішно застосовуються в пожежно-рятувальних підрозділах. Групове навчання є характерним для закладів освіти системи ДСНС, тоді як при

організації спеціального початкового навчання застосовується індивідуальна форма.

Під час практичної підготовки та виробничої практики здобувачів професійної освіти здійснюються характерні для справжніх досліджень етапи розв'язання завдань, поставлених викладачами та реальними професійними ситуаціями: виділення проблеми, формулювання мети і завдань, пошук, узагальнення і систематизація зібраної інформації, визначення суттєвих характеристик явищ і процесів. При цьому у здобувачів вищої освіти розвиваються такі уміння: бачити проблему, формулювати мету та завдання дослідження, вести пошук і обробку інформації, визначати суттєві характеристики явищ і процесів, аналізувати результати, використовувати здобуті знання на практиці, вміння моделювати свої дії залежно від ситуації. Основи знань з професійної освіти здобувачі професійної освіти здобувають під час вивчення відповідної нормативної дисципліни, яка вивчається з метою формування у них потрібного для їхньої подальшої професійної діяльності рівня знань та умінь із правових та організаційних питань з пожежної безпеки, а також активної позиції щодо практичної реалізації принципів пріоритетності пожежної безпеки та здоров'я населення.

Світовий і українській досвід показує, що навчання майбутніх кваліфікованих працівників безпечним прийомом роботи, вимогам охорони праці, надання першої домедичної допомоги потерпілим на виробництві та в побуті є ефективним інструментом.

Серед інноваційних технологій, що доцільно використовувати під час викладання предметів, можна виділити: метод проектів, дидактичні ігри, інтерактивні методи навчання, диспути, круглі столи, кейс-методики, метод портфоліо.

У професійній підготовці провідним компонентом навчання є навчальні дисципліни, орієнтовані на навчання професійної діяльності, а головним кінцевим результатом – здатність пожежних-рятувальників, відповідно до кваліфікації, виконувати посадові обов'язки.

Вирішальними факторами, які визначають успішність функціонування підрозділів ДСНС, є: кваліфікація осіб оперативного розрахунку пожежно-рятувальних підрозділів; ефективна організація процесу професійної підготовки особового складу; вдосконалення оперативно-тактичної майстерності під час виконання робіт; мотиваційний і творчий взаємозв'язок виконавців усіх ланок – від керівника гасінням пожежі до пожежного-рятувальника; орієнтація на досягнення позитивного результату виконуваної роботи; особиста відповідальність кожного працівника за кінцевий результат діяльності.

Пожежний-рятувальник повинен вміти поєднувати матеріальну сторону навчання: пожежно-технічне обладнання, аварійно-рятувальний інструмент, процеси трудової діяльності (оперативні дії) з учасниками (особовим складом караулу, підрозділу) і споживачами (суспільством). У зв'язку з цим, майбутньому фахівцю необхідно не тільки опанувати знання, вміння та нави-

чки практичної діяльності в період гасіння пожеж, а й оволодіти процесом організації несення внутрішньої та караульної служб у підрозділі.

Структура і зміст спеціального початкового навчання пожежних-рятувальників в пожежно-рятувальних підрозділах ОРС ЦЗ ДСНС являє собою систему, яка заснована на теоретичних і емпіричних нормах, що включає формування і розвиток особистісних, професійно важливих якостей, теоретичних знань, практичних умінь, розвиток ключових кваліфікацій та забезпечує відповідну якість професійної підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Наказ МНС України від 01.07.2009 № 444 «Про затвердження Наставни з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту».

2. Наказ МНС України від 02.07.2007 № 461 «Про затвердження Положення про організацію професійно-технічного навчання в мережі навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності АР Крим, областей».

3. Наказ МНС України від 24.12.2004 № 250 «Про організацію навчально-виховного процесу у професійно-технічних закладах МНС України».

4. Постанова КМУ від 11.07.2013 № 593 «Про затвердження Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу».

5. Кобилянський О. В. Педагогічні умови використання інтернет-технологій у процесі вивчення безпеки життєдіяльності / О. В. Кобилянський, С. В. Дембіцька // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2014. – [вип. 38]. – С. 310–315.

6. Шевченко Л. С. Застосування інноваційних педагогічних методик майбутніми учителями технологій / Л. С. Шевченко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2015. – [вип. 43]. – С. 94–99.

7. Шевченко Л. С. Розвиток поняття «педагогічні технології» в педагогічній науці та практиці / Л. С. Шевченко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. : І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця : ТОВ «Планер», 2013. – [вип. 36]. – С. 484–489.

8. Дембіцька С. В. Управління пізнавальною діяльністю студентів під час вивчення безпеки життєдіяльності шляхом впровадження методів проектного навчання / С. В. Дембіцька, І. М. Кобилянська // Педагогіка безпеки. – 2016. – № 1. – С. 53–58.